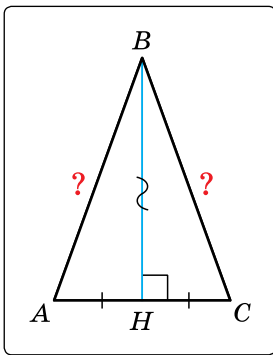

§ 12. Приметы раўнабедранага трохвугольніка

Вы ўжо ведаеце адну прымету раўнабедранага трохвугольніка: «Калі ў трохвугольніку два вуглы роўныя, то трохвугольнік раўнабедраны». Дакажам яшчэ тры прыметы раўнабедранага трохвугольніка, звязаныя з яго вышыняй, медыянай і бісектрысай.

Тэарэма. Калі ў трохвугольніку вышыня з'яўляецца медыянай, то трохвугольнік раўнабедраны.

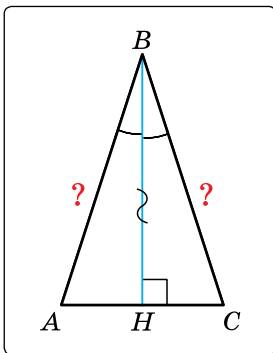
Рыс. 136

Дадзена: BH — вышыня і медыяна $\triangle ABC$.
Даказаць: $AB = BC$ (рыс. 136).

Доказ. Разгледзім $\triangle ABH$ і $\triangle CBH$. У іх старана BH — агульная, $\angle AHB = \angle CHB = 90^\circ$ (паколькі BH — вышыня), $AH = CH$ (паколькі BH — медыяна). Трохвугольнікі ABH і CBH роўныя па дзвюх старанах і вугле паміж імі. З роўнасці трохвугольнікаў вынікае роўнасць адпаведных старон AB і BC .

Тэарэма даказана.

Тэарэма. Калі ў трохвугольніку вышыня з'яўляецца бісектрысай, то трохвугольнік раўнабедраны.

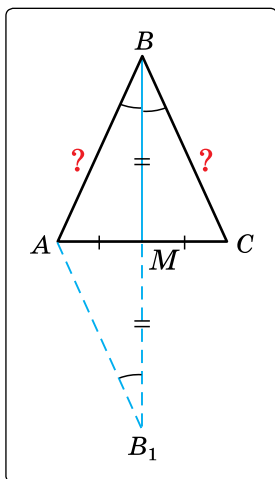
Рыс. 137

Дадзена: BH — вышыня і бісектрыса $\triangle ABC$.
Даказаць: $AB = BC$ (рыс. 137).

Доказ. Разгледзім $\triangle ABH$ і $\triangle CBH$. У іх старана BH — агульная, $\angle AHB = \angle CHB = 90^\circ$ (паколькі BH — вышыня), $\angle ABH = \angle CBH$ (паколькі BH — бісектрыса). Трохвугольнікі ABH і CBH роўныя па старане і двух прылеглых да яе вуглах. З роўнасці трохвугольнікаў вынікае роўнасць адпаведных старон AB і BC .

Тэарэма даказана.

Тэарэма. Калі ў трохвугольніку медыяна з'яўляецца бісектрысай, то трохвугольнік раўнабедраны.

Рыс. 138

Дадзена: BM — медыяна і бісектрыса $\triangle ABC$.
Даказаць: $AB = BC$ (рыс. 138).

Доказ. Прадоўжым медыяну BM на яе даўжыню за пункт M . Атрымаем $MB_1 = BM$. Трохвугольнікі AMB_1 і CMB роўныя па дзвюх старанах і вугле паміж імі ($MB_1 = BM$ па пабудове; $AM = MC$, паколькі BM — медыяна; $\angle AMB_1 = \angle CMB$ як вертыкальныя). З роўнасці гэтых трохвугольнікаў вынікае, што $AB_1 = BC$ і $\angle AB_1M = \angle CBM$. Але $\angle CBM = \angle ABM$, паколькі BM — бісектрыса па ўмове. Тады $\angle AB_1B = \angle ABB_1$ і $\triangle ABB_1$ — раўнабедраны па прымеце раўнабедранага трохвугольніка. Значыць, $AB = AB_1$. А паколькі $AB_1 = BC$, то $AB = BC$.

Тэарэма даказана.

Заўвага. Прыём прадаўжэння медыяны часта выкарыстоўваецца пры рашэнні геаметрычных задач.

Заданні да § 12

РАШАЕМ РАЗАМ

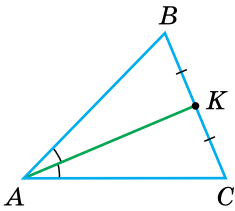
ключавыя задачы

Задача 1. У трохвугольніку ABC з перыметрам 54 см медыяна AK перпендыкулярна да стараны BC , а вышыня VM утварае роўныя вуглы са старанамі VA і VC . Знайсці стараны трохвугольніка ABC .

Рашэнне. Паколькі медыяна AK з'яўляецца і вышынёй, то $\triangle ABC$ — раўнабедраны з асновай BC і $AB = AC$. Паколькі вышыня VM з'яўляецца і бісектрысай, то $\triangle ABC$ — раўнабедраны з асновай AC і $AB = BC$. Тады $\triangle ABC$ — роўнастаронні, $AB = BC = AC = \frac{54}{3} = 18$ (см).

Адказ: 18 см.

Задача 2. Бісектрыса AK трохвугольніка ABC дзеліць старану BC папалам. Перыметр трохвугольніка ABC роўны 36 см, перыметр трохвугольніка AKC роўны 30 см. Знайсці даўжыню бісектрысы AK .

Рыс. 139

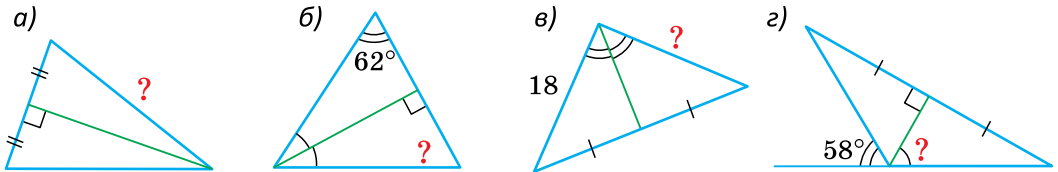
Рашэнне. З умовы вынікае, што бісектрыса AK з'яўляецца і медыянай $\triangle ABC$ (рыс. 139). Тады $\triangle ABC$ — раўнабедраны па прымеце раўнабедранага трохвугольніка і $AB = AC$. Паколькі $BK = CK$, то сума адрэзкаў AC і CK роўна паўперыметру $\triangle ABC$, г. зн. 18 см. Па ўмове перыметр $\triangle AKC$ роўны 30 см, таму $AK = 30 - 18 = 12$ (см).

Адказ: 12 см.

**РАШАЕМ
САМАСТОЙНА**

100. Знайдзіце старану або вугал, абазначаныя пытальнікам (рыс. 140). Растлумачце свой адказ.

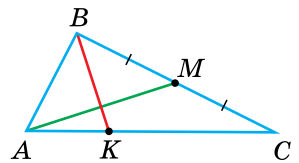

Рыс. 140

101. У трохвугольніку ABC вышыня BK дзеліць старану AC папалам, бісектрыса AM перпендыкулярна да стараны BC . Знайдзіце перыметр трохвугольніка ABC , калі $BM = 2,4$ см.

102. Перпендыкулярныя адрэзкі AB і CD перасякаюцца ў пункце O так, што $CO = OD$, $AC = 12$ см, $BD = 9$ см. Знайдзіце перыметр чатырохвугольніка $ACBD$.

103. У трохвугольніку ABC праведзена медыяна AM (рыс. 141). На старане AC адзначаны пункт K . Прамая BK і AM перпендыкулярныя, і прамая BK дзеліць медыяну AM папалам. Дакажыце, што $BC = 2AB$.

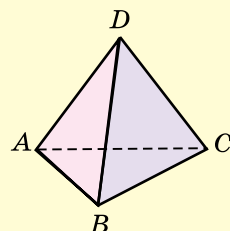

Рыс. 141

- 104.** У трохвугольніку ABC бісектрыса AK перпендыкулярна да медыяны BM . Знайдзіце перыметр трохвугольніка ABC , калі $AB = 6$ см, $BC = 8$ см.
- 105.** Дакажыце, што прамая, якая перасякае бісектрысу вугла і перпендыкулярна да гэтай бісектрысы, адсякае на старанах вугла роўныя адрэзкі.
- 106*.** У трохвугольніку ABC з перыметрам 24 см праведзена медыяна CK , роўная 8 см, $\angle KCB = \angle KCA$. Знайдзіце перыметр трохвугольніка KAC .
- 107*.** Бісектрыса CK трохвугольніка ABC праходзіць праз сярэдзіну медыяны BM . Перыметр трохвугольніка ABC роўны 36 см, $AM = 8$ см. Знайдзіце даўжыню стараны AB .

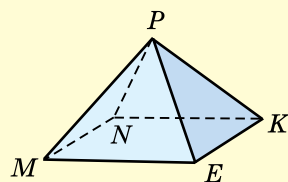
Геаметрыя 3D

У *правільнай трохвугольнай піраміды* $DABC$ у аснове ляжыць роўнастаронні трохвугольнік ABC , а бакавыя грані ADB , ADC , BDC — роўныя раўнабедраныя трохвугольнікі з агульнай вяршыняй D (рыс. 142).

Рыс. 142

У *правільнай чатырохвугольнай піраміды* ў аснове ляжыць квадрат $MNKE$, а бакавыя грані MPE , MPN , NPK , EPK — роўныя раўнабедраныя трохвугольнікі з агульнай вяршыняй P (рыс. 143).

Рыс. 143

Задача. Ёсць кавалак дроту даўжынёй 2 м 30 см. Ці хопіць яго, каб вырабіць каркас:

- а) *правільнай трохвугольнай піраміды* з кантамі асновы 30 см і бакавым кантам 40 см;
 б) *чатырохвугольнай піраміды*, у якой усе канты роўны па 30 см?